

ZIN

Studia informacyjne
Information studies

VOL. 57 2019 NO. 2 (114)

p-ISSN 0324-8194

e-ISSN 2392-2648

Spis treści | Contents

ROZPRAWY. BADANIA. MATERIAŁY | THESES. RESEARCH.
MATERIALS

Mieczysław Muraszkiewicz

The Synergetic Impact of AI, IoT, and 5G on Information Literacy and Education

[Synergetyczny wpływ technik sztucznej inteligencji, Internetu rzeczy i łączności 5G na kompetencje informacyjne i edukację informacją?]

Widad Mustafa El Hadi

Cultural Frames of Ethics, a Challenge for Information and Knowledge Organization

[Kulturowe ramy etyki, wyzwanie dla organizacji informacji i wiedzy]

João Batista Ernesto de Moraes, Mariana da Silva Caprioli, Larissa de Mello Lima

Literary Discourse: A Methodological Proposal for Knowledge Organization *[Dyskurs literacki: propozycja metodologiczna dla organizacji wiedzy]*

Michał Rogoż

Online Tourist Information in the Largest Polish Cities *[Internetowe formy informacji turystycznej największych miast Polski]*

Marcin Roszkowski

Każda reprezentacja jest interpretacją – w stronę hermeneutycznej koncepcji architektury informacji *[Every Representation is an Interpretation: A Hermeneutic Approach to Information Architecture]*

Tomasz Kruszewski

Ocena zależności między wizerunkiem robota a zaufaniem do robota w świetle koncepcji doliny niesamowitości, na przykładzie zawodów o wysokim prestiżu społecznym

[Assessment of the Relationship Between the Image of the Robot and Trust Towards the Robot in the Relation to the Concept of the Uncanny Valley by the Example of Respected Occupations]

Teresa Świątkowska

Wyjątki od prawa autorskiego na rzecz nauki w kontekście technologii cyfrowych

[Copyright Limitations and Exceptions for Scientific Research in the Context of Digital Technologies]

RECENZJE I OMÓWIENIA | REVIEWS

Przegląd polskich nowości wydawniczych [New Polish Publications] (Anna Stanis) +

KRONIKA | CHRONICLE

I Ogólnopolska Konferencja Naukowa WIAD19: „Projektowanie dla Różnorodności” (Toruń, 23 lutego 2019 r.) [The National First Scientific Conference WIAD19: „Desining for Diversity” (Torun: 23 February 2019)] (Mariusz Balcerek)

WSKAZÓWKI DLA AUTORÓW | GUIDELINES FOR AUTHORS

The Synergetic Impact of AI, IoT, and 5G on Information Literacy and Education

Mieczysław Muraszkiewicz

ORCID: 0000-0002-7885-1476

Faculty of Economics and Informatics in Vilnius, Lithuania

Branch of the University of Białystok

Abstract

Purpose/Thesis: The purpose of the study is to argue, explain and justify that a troika of AI (Artificial Intelligence), IoT (Internet of Things), and 5G broadband cooperating with each other has the transformative power that can provide a synergetic impact on the information literacy and education. The troika can provide new methodologies and tools that will unleash and boost the spirit of innovation and trigger energy, passion, and creativity resulting in developing better education ecosystems.

Approach/Methods: The method adopted in the study is twofold, namely: (i) it presents and examines the features of AI, IoT, and 5G and the way they can cooperate with each other in order to develop new education models and patterns, and then analyses the issue of e-literacy by breaking it apart into e-skills, information literacy, and media literacy; (ii) it shows how AI, IoT, and 5G can support information literacy and education.

Results and conclusions: The outcome of the research is the presentation and examination of AI, IoT, and 5G collaborating with each other towards transforming education models and processes. It concludes that the AI, IoT, and 5G troika has a great potential to boost teaching and learning, and to inspire and support the development of new generation educational ecosystems. However, in the digital age information literacy and education is too serious a matter to be left solely to educators and ICT technologists. Learners, students, and concerned citizens need to be involved in the transformation processes.

Originality/Value: The originality and value of the research is to prove that while working together AI, IoT, and 5G can provide a significant support for transforming the present education patterns, in particular regarding the information literacy that is a condition sine qua non of effective education in the digital era. This can help scholars and education communities to unleash innovativeness aimed at developing new generations of educational ecosystems, and thereby make learning and teaching processes more efficient and available to significantly larger audiences.

Keywords

Artificial intelligence. AI. Internet of Things. IoT. 5G. Information literacy. Education.

Synergetyczny wpływ technik sztucznej inteligencji, Internetu rzeczy i łączności 5G na kompetencje informacyjne i edukację

Abstrakt

Cel / Teza: Celem pracy jest zaprezentowanie i pokazanie, że współdziałające ze sobą trzy techniki, a mianowicie, sztuczna inteligencja (SI), Internet Rzeczy (IRz) oraz dostęp szerokopasmowy 5G mogą

pozytywnie wpłynąć na procesy budowania kompetencji informacyjnych oraz na edukację. Techniki te bowiem dostarczają nowych metod i narzędzi, które mogą wesprzeć innowacyjność i kreatywność skutkującą opracowaniem lepszych ekosystemów edukacyjnych.

Koncepcja / Metody badań: Pracę oparto na metodzie, która ma dwa składniki, a mianowicie: (i) prezentację i analizę cech technik SI, IRz i 5G oraz sposobów w jakie mogą one wzajemnie współdziałać w celu budowania nowych modeli i wzorców edukacyjnych, po czym następuje analiza zagadnień kompetencji cyfrowych z rozbiciem na kompetencje dotyczące użycia urządzeń cyfrowych (komputery, smartfony, Internet), kompetencje informacyjne i kompetencje w zakresie mediów, (ii) pokazanie jak techniki SI, IRz oraz 5G mogą wspierać procesy edukacyjne i budowanie kompetencji cyfrowych.

Wyniki i wnioski: Wynikiem pracy jest przebadanie i prezentacja współdziałania ze sobą trzech technik: SI, IRz oraz 5G w celu przekształcania modeli i procesów edukacyjnych. Łącznie te trzy techniki mają duży potencjał na rzecz wspierania procesów uczenia się i nauczania oraz inspirowania prac nad tworzeniem ekosystemów edukacyjnych nowej generacji. Trzeba przy tym podkreślić, że w epoce cyfrowej edukacja jest zbyt ważną sprawą, by zostawić ją wyłącznie nauczycielom i inżynierom technik informacyjnych. Uczniowie, studenci, a także zainteresowane środowiska obywatelskie powinny również brać czynny udział w tworzeniu nowych form i praktyk edukacyjnych.

Oryginalność / Wartość poznawcza: Badanie potwierdziło hipotezę, że współdziałanie ze sobą trzech technik – SI, IRz oraz 5G – stanowi wartość dodaną i może znacząco wpłynąć na transformację obecnych modeli i wzorców edukacyjnych, w szczególności na kwestie dotyczące kompetencji informacyjnych, co jest warunkiem koniecznym skuteczności systemu edukacyjnego w epoce cyfrowej. Współdziałanie to może pomóc nauczycielom i uczącym się w wyzwoleniu innowacyjności nakierowanej na rozwój ekosystemów edukacyjnych nowej generacji, co powinno uczynić uczenie się i nauczanie bardziej efektywnym oraz znacznie zwiększyć liczbę osób uczących się.

Słowa kluczowe

Edukacja. Internet Rzeczy. Kompetencje informacyjne. Łączność 5G. Sztuczna inteligencja.

MIECZYŚLAW MURASZKIEWICZ is a full professor at the Faculty of Economics and Informatics in Vilnius, Lithuania (Branch of University of Białystok) and at the Institute of Computer Science at Warsaw University of Technology. His research interests cover intelligent information systems, methods of knowledge representation, the issues of academic education, and the relationships between technology and culture as well as the issues of innovativeness. His recent publications are: S. Grabowski, M. Muraszkievicz: Modelowanie ekosystemów informacyjnych dla innowacyjnych społeczności programistycznych (Zagadnienia Informatyki, 2017); M. Muraszkievicz: An Essay on Information Overload (Zagadnienia Informatyki, 2014); B. Jacobfeuerborn, M. Muraszkievicz: Some Challenges and Trends in Information Science. (R. Bembenik et. al. (red.), Intelligent Tools for Building a Scientific Information Platform: From Research to Implementation, Springer, 2014); B. Jacobfeuerborn, M. Muraszkievicz: Media, Information Overload, and Information Science (R. Bembenik et. al. (red.), Intelligent Tools for Building Scientific Information Platform. Advanced Architectures and Solutions, Springer, 2013).

Contact to the Author:

m.muraszkiewicz@uwb.edu.pl

Uniwersytet w Białymstoku

Wydział Ekonomiczno-Informatyczny w Wilnie

Kalwarijū g. 135

Lt-08221 Vilnius, Lithuania

Cultural Frames of Ethics, a Challenge for Information and Knowledge Organization

Widad Mustafa El Hadi
ORCID 0000-0003-3054-5071
*GERiiCO Laboratory,
University of Lille, France*

Abstract

Purpose/Thesis: Culture is the common frame that can embrace the other facets like social and political aspects of classification that are at play when we talk about ethical dimensions. This article explores the cultural frames of ethics by identifying fundamental characteristic of biases of KOSs, namely classifications and indexing languages as variants of KOSs. These biases are examined through the lenses of ethics. The main focus is on structural biases generated by mainstream classification and indexing schemes. Conceptual issues, some examples of cultural and racial biases and some directions for future work are discussed.

Approach/Methods: Based on a literature review of methods used in detecting biases, two indexing languages are chosen: subject authority file RAMEAU and LCSH. To show how knowledge organization systems contribute to marginalization, exclusion and stigmatization of a category of the population, and/or of a culture with reference to the French context a comparison between RAMEAU and LCSH was conducted.

Results and conclusions: In order to deal effectively with the ethical issues they face, library professionals and institutions providing knowledge must have a good working knowledge of information ethics.

Originality/Value: The author defines the cultural frame of ethics and demonstrates that a bias is hard to shift. The research conducted by the author and her students to verify the range of biases in RAMEAU showed that the efforts made to fight biases in KOSs brought positive results when it comes to LCSH, but it showed that the other systems based on this indexing language have maintained their initial biases. The author calls for solid and sustainable actions to fight against KOSs inherited persistent biases.

Keywords

Biases in knowledge organization systems. Cultural frames of ethics. Information ethics.

Kulturowe ramy etyki. Wyzwania dla organizacji informacji i wiedzy

Abstrakt

Cel/Teza: Podczas projektowania systemów organizacji wiedzy, aspekt kulturowy wyznacza jedną z ram interpretacyjnych, do której zalicza się również wymiar społeczny i polityczny. Mają one istotny wpływ na rozważania na temat etycznej natury systemów organizacji wiedzy. W artykule scharakteryzowano kulturowe ramy etyki poprzez identyfikację kluczowych typów uprzedzeń w systemach organizacji wiedzy. Tego typu uprzedzenia zostały zbadane przez pryzmat etyki. Główny nacisk w rozważaniach został położony na uprzedzenia strukturalne obecne w uniwersalnych schematach klasyfikacyjnych i innych językach informacyjno-wyszukiwawczych. Omówiono również problemy natury teoretycznej, przedstawiono wybrane przykłady uprzedzeń o charakterze kulturowym i rasowym oraz zaproponowano wybrane kierunki dalszych prac w tym obszarze.

Koncepcja/Metody badań: W artykule wykorzystano analizę i krytykę piśmiennictwa w celu identyfikacji metod wykrywania stronniczości w systemach organizacji wiedzy. Na tej podstawie przeanalizowano dwa języki informacyjne RAMEAU oraz LCSH w celu wykrycia przejawów marginalizacji, wykluczenia i stygmatyzacji w odniesieniu do francuskiego kontekstu kulturowego.

Wyniki i wnioski: Praktyczna wiedza z zakresu etyki informacji wśród pracowników bibliotek oraz innych instytucji informacyjnych jest niezbędna do skutecznego rozwiązywania problemów etycznych w systemach

organizacji wiedzy.

Oryginalność/Wartość poznawcza: Zdefiniowano kulturowe ramy etyki i przedstawiono kilka przykładów, które pokazują trudności w eliminacji uprzedzeń w systemach organizacji wiedzy. Wyniki badań przeprowadzonych przez autorkę wraz z jej studentami na temat zakresu i rodzaju uprzedzeń w RAMEAU pokazały, że praca na rzecz eliminacji tych uprzedzeń dała pozytywne rezultaty, ale tylko w przypadku LCSH. W innych językach informacyjno-wyszukiwawczych opartych na LCSH przejęto i pozostawiono obecne tam różne typy uprzedzeń. Autorka postuluje systematyczną walkę z uprzedzeniami obecnymi w systemach organizacji wiedzy.

Słowa kluczowe

Etyka informacji. Kulturowe ramy etyki. Stronniczość w systemach organizacji wiedzy.

WIDAD MUSTAFA EL HADI is a Professor of Information and Documentation Studies at the University of Lille3. She holds a Ph.D. in linguistics (multilingual terminologies) from the University of Lyon 2, France. Her main interests are: theoretical approaches to knowledge organization; language and culture and their impact on knowledge organization; knowledge organization systems and their evaluation; cross-language and cross-cultural information retrieval, and, more recently, digital humanities and ethics in knowledge organization. She has been active in ISKO (International Society for Knowledge Organization) since 1996, as a co-founder of the French ISKO Chapter (with Jacques Maniez). She is currently ISKO-France president, elected in November 2015. She publishes regularly on knowledge organization, digital cultures and digital humanities.

Contact to the Author:

widad.mustafa@univ-lille.fr

Laboratoire GERiiCO

Domaine Universitaire du Pont de Bois

59650 Villeneuve-d'Ascq, France

Literary Discourse: a Methodological Proposal for Knowledge Organization

João Batista Ernesto de Moraes
ORCID 0000-0003-4981-6521

São Paulo State University/ São Paulo Research Foundation, Brazil

Mariana da Silva Caprioli
ORCID 0000-0002-4206-8746

São Paulo State University, Brazil

Larissa de Mello Lima
ORCID 0000-0002-5377-9535

São Paulo State University, Brazil

Abstract

Purpose/Thesis: The complexity of subject analysis in knowledge organization is significantly increased when the material consists on imaginative literature and fiction. This situation reveals a lack of methodological studies on subject analysis of fiction literature compared with the subject analysis of scientific literature.

Approach/Methods: The methodology is the literary discourse analysis applied to two short stories by a Brazilian writer.

Results and conclusions: The short stories were analysed in order to demonstrate how this kind of analysis can be an alternative to the information representation in knowledge organization.

Originality/Value: The originality of the work lies in its choice to deal with the literary discourse analysis as a methodology for the knowledge organization.

Keywords

Discourse Analysis. Information Representation. Knowledge Organization. Literary Discourse Analysis.

Dyskurs literacki: propozycja metodologiczna dla organizacji wiedzy

Abstrakt

Cel/Teza: Analiza treści dokumentu w ujęciu organizacji wiedzy jest procesem złożonym, szczególnie w sytuacji, w której przedmiotem opisu jest literatura piękna. Problemem jest tutaj jednak brak badań o charakterze metodologicznym związanych z analizą treści literatury pięknej.

Koncepcja/Metody badań: Metodologia badań zakłada wykorzystanie analizy dyskursu literackiego w odniesieniu do dwóch brazylijskich opowiadań.

Wyniki i wnioski: Zastosowana analiza dyskursu miała na celu pokazanie alternatywnego podejścia do reprezentacji informacji w ujęciu organizacji wiedzy.

Oryginalność/Wartość poznawcza: Oryginalność badań polega na wykorzystaniu analizy dyskursu literackiego jako metody w obszarze organizacji wiedzy.

Slowa kluczowe

Analiza dyskursu. Analiza dyskursu literackiego. Organizacja wiedzy. Reprezentacja informacji.

*JOÃO BATISTA ERNESTO DE MORAES holds a graduation in Letters from São Paulo State University – Unesp (1984); Master in Literature from São Paulo State University – Unesp (1990); Doctorate in Literature from São Paulo State University – Unesp (1999). He is currently an Associate Professor at São Paulo State University – Unesp, and researcher from the National Council for Scientific and Technological Development (CNPq). Has experience in Information Science, focusing on Documental Analysis of Fiction, Discourse Analysis and Information Science, and Literary Discourse Analysis. Selected publications: JBE de Moraes, LM Lima, D. Martinez-Avila, M. da Silva Caprioli. (2017). Foucault: power, vigilance, discipline and punishment an analysis of the concept of panoptic in fiction narrative. *Informação & Informação*, 22, 297–319; JBE de Moraes, M. da Silva Caprioli. (2017). *Literary Discourse Analysis for information representation: ethical bias. Informação & Sociedade*, 27; JBE de Moraes, M. da Silva Caprioli. (2016). *The Discourse path of Information Science in Brazil: analysis of articles from area journals in the 1990s. Brazilian Journal of Information Science*, 10, 73–81.*

Contact to the Author:

joao.batista@unesp.br

Information Science Department

Faculty of Philosophy and Sciences

São Paulo State University – Unesp

Rua Iara Clube, 85

Marília – SP

Brazil

*MARIANA DA SILVA CAPRIOLI, holds a bachelor's degree in Library Science from São Paulo State University – Unesp; Master's in information science from São Paulo State University – Unesp, is currently a PhD student in Information Science from São Paulo State University – Unesp. The object of study of her thesis is Machado de Assis and his speech, life and work. Her research topics of interest are: Information Science Epistemology, Discourse Analysis as a methodology in Information Science; Research Methodologies in Information Science, Literary Discourse Analysis, Document Analysis, Indexing; Linguistics and Information Science. Is also a librarian at the municipal library of Marília “João Mesquita Valença” where she works with projects related to children and adolescents, as well as technical processing of materials. Selected publications: Foucault: power, vigilance, discipline and punishment an analysis of the concept of panoptic in fiction narrative. *Informação & Informação*, 22, 297–319; JBE de Moraes, M. da Silva Caprioli. (2017). *Literary Discourse Analysis for information representation: ethical bias. Informação & Sociedade*, 27; JBE de Moraes, M. da Silva Caprioli. (2016). *The Discourse path of Information Science in Brazil: analysis of articles from area journals in the 1990s. Brazilian Journal of Information Science*, 10, 73–81.*

*LARISSA DE MELLO LIMA, holds a bachelor's degree in Library Science São Paulo State University – Unesp; Master's in Information Science from São Paulo State University – Unesp; and is currently a PhD student in Information Science from São Paulo State University – Unesp and is a volunteer in cultural activities at Marília Libraries, talking about the life and work of Brazilian writer Clarice Lispector that is the object of study of her thesis. His research topics of interest are: Information Science Epistemology, Discourse Analysis as a methodology in Information Science; Research Methodologies in Information Science, Literary Discourse Analysis, Document Analysis, Indexing; Linguistics and Information Science. Selected publications: L. de Mello Lima, P. Marín-Arraiza. (2019). *Discourse Analysis of the French Matrix as a Technical Center in Information Science Research. Investigacion Bibliotecologica*, 33, 67; JBE de Moraes; L. de Mello Lima. (2017). *The legitimation of the theoretical-methodological elements of discourse analysis in Brazilian Information Science: an input of content analysis. Brazilian Journal of Information science*, 11, 88–95.*

Online Tourist Information in the Largest Polish Cities

Michał Rogoż

ORCID 0000-0002-8041-0610

*Institute of Information Sciences,
Pedagogical University of Cracow, Poland*

Abstract

Purpose/Thesis: This paper analyzes selected tourism websites for the largest cities in Poland. The paper answers following research questions: are the different websites designed to provide the tourists the relevant information?; do local conditions shape the content provided on these websites?; are these websites multi-lingual?; do they suggest possible itineraries?; how do they develop?

Approach/Methods: The article uses comparative quantitative and qualitative analysis to study the information systems employed by the websites of the largest Polish cities: Warsaw, Krakow, Lodz, Wroclaw, Poznan and Gdansk. These cities are popular tourist destinations; each has an information system, reflecting the specific tourist services they offer.

Results and conclusions: The organization scheme for each website is different, despite the fact that they were all designed for related organizational entities gathered in the structure of Polish Tourism Organization. Each site has a different design and appearance; different resources were dedicated to each. They are more varied than the websites of the analogous organizations operating in countries such as Germany, the Netherlands, and Sweden. The specificity of the region has more of an impact on the content offered to the user. In recent years, more flat websites, imitating the paper guides, were gradually replaced by multi-media platforms enabling various interactions with more dynamic content.

Originality/Value: To the best of the author's knowledge, the research presented in the paper is the first attempt to characterize and compare tourist information websites of the six largest cities in Poland.

Keywords

Comparative analysis. Tourist information. Web content. Website structure.

Internetowe formy informacji turystycznej największych miast Polski

Abstrakt

Cel/Teza: Przedmiotem artykułu są wybrane internetowe serwisy informacji turystycznej dla sześciu miast Polski. W artykule poszukiwano odpowiedzi na następujące problemy badawcze: czy strony internetowe poświęcone informacjom turystycznym na temat poszczególnych miast mają zestandaryzowaną konstrukcję?; czy lokalne warunki wpływają na charakter treści pojawiających się na stronach internetowych poświęconych turystyce miejskiej oraz formę ich prezentacji?; czy interesujące nas strony są wielojęzyczne?; czy serwisy te sugerują jakieś trasy zwiedzania?; jaki był kierunek ich ewolucji?

Koncepcja/Metody badań: Posługując się metodami analizy porównawczej, statystyki oraz krytycznego opisu porównano systemy elektronicznej informacji turystycznej największych miast Polski: Warszawy, Krakowa, Łodzi, Wrocławia, Poznania i Gdańska. Ośrodki te w większym lub mniejszym stopniu istnieją w świadomości społecznej jako potencjalne cele turystyczne – każdy z nich ma odrębny system informacji odzwierciedlający po części lokalne różnice w rozwoju rozpatrywanego sektora usług. Internetowa przestrzeń informacyjna odpowiada złożonemu charakterowi tej dziedziny aktywności gospodarczej, z którą związane są podmioty o rozmaitej randze i proveniencji.

Wyniki i wnioski: Przeanalizowane serwisy turystyczne charakteryzują się wysokim stopniem zindywidualizowania, mimo że pochodzą z powiązanych jednostek organizacyjnych zebranych w Polskiej Organizacji Turystycznej. Każda witryna to inny projekt pod względem zasobów, projektu, grafiki i szczegółowych rozwiązań, które składają się na architekturę informacji. Pod tym względem rozpatrywane centra informacji turystycznej są znacznie bardziej zróżnicowane niż podobne serwisy działające np. w Niemczech, Holandii i Szwecji. Specyfika lokalna ma bardzo duży wpływ na treści

pojawiające się na stronach internetowych poświęconych turystyce miejskiej. W ostatnich latach widoczna jest ewolucja pierwotnie statycznych witryn WWW stanowiących ekwiwalent papierowych przewodników w kierunku multimedialnych platform umożliwiających rozmaite interakcje i prezentujących bardziej zdynamizowane treści. Ważnym elementem dzisiejszej oferty informacyjnej stają się aplikacje multimedialne ułatwiające wszechstronną aktywność turystyczną stanowiące też niekiedy wyraz inicjatywy w kreowaniu konkretnego produktu turystycznego.

Oryginalność/Wartość: Zgodnie z wiedzą autora, artykuł jest pierwszą próbą charakterystyki i porównania internetowych serwisów informacji turystycznej 6 największych miast Polski.

Słowa kluczowe

Analiza porównawcza. Informacja turystyczna. Struktura stron internetowych. Zawartość stron internetowych.

Dr hab. MICHAŁ ROGOŹ is a professor of the Pedagogical University of National Education Commission in Krakow and the director of its Institute of Information Sciences. He is the thematic editor of "Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia ad Bibliothecarum Scientiam Pertinentia" and a secretary of „Yearbook of the History of the Polish Press”. He is a member of the Association of Polish Librarians and the local coordinator of the International Society for Knowledge Organization. His research interests encompass children's media, issues in tourism considered through the lens of library and information science, censorship, and protection of intellectual property in digital environment. He published over 100 texts, among them several books: Czasopisma dla dzieci i młodzieży Instytutu Wydawniczego „Nasza Księgarnia” w latach 1945–1989 (Kraków, 2009), Fantastycznie obecne. Anglojęzyczne bestsellerowe cykle powieściowe dla dzieci i młodzieży we współczesnej polskiej przestrzeni medialnej (Kraków 2015), Prasa dla dzieci i młodzieży 1824–1918, t. 1-3, Kraków 2018 (co-author).

Contact to the Author

michal.rogoz@up.krakow.pl

Instytut Nauk o Informacji

Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

ul. Podchorążych 2

30-084 Kraków

Każda reprezentacja jest interpretacją – w stronę hermeneutycznej koncepcji architektury informacji

Marcin Roszkowski

ORCID 0000-0001-7396-4685

*Katedra Informatologii, Wydział Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii,
Uniwersytet Warszawski*

Abstrakt

Cel/Teza: Celem artykułu jest próba charakterystyki architektury informacji z punktu widzenia możliwości zastosowania hermeneutyki jako teorii, która może wyznaczać pewne ramy interpretacyjne dla tego obszaru badawczego oraz dać jego podstawy epistemologiczne i metodologiczne. Punktem wyjścia do rozważań jest teza L. Rosenfelda, P. Morville'a i J. Arango o roli rozumienia i interpretacji w projektowaniu architektury informacji.

Koncepcja/Metody: W warstwie metodologicznej artykuł opiera się na interpretacji modelu architektury informacji autorstwa L. Rosenfelda, P. Morville'a i J. Arango z punktu widzenia założeń hermeneutyki H. G. Gadamera oraz cyfrowej hermeneutyki R. Capurro.

Wyniki i wnioski: Zastosowanie podejścia hermeneutycznego zarówno do projektowania jak i badania architektury informacji wyznacza określoną postawę poznawczą, w której przyjmuje się założenie o kulturowych i kontekstualnych determinantach organizacji wiedzy oraz wprowadza się koncepcję przed-sądów, które tworzą horyzont rozumienia użytkowników informacji. W takim ujęciu AI wiąże się z projektowaniem pewnej oferty znaczeniowej, której środkiem ekspresji są systemy organizacyjne, etykietowania, nawigacji i wyszukiwania. Proces rozumienia tej oferty polega na hermeneutycznej koncepcji fuzji otwartego horyzontu rozumienia użytkownika i zamkniętego i zaprojektowanego horyzontu systemu informacyjnego. Proces rozumienia zachodzi w trakcie specyficznego rodzaju konwersacji użytkownika z systemem, którego ramy wyznacza model interakcji.

Oryginalność/Wartość poznawcza: Postawy poznawcze charakterystyczne dla hermeneutyki i fenomenologii hermeneutycznej widoczne są dyskursie w ramach architektury informacji. Mają one charakter raczej heurystyk, nie zaś spójnej refleksji teoretycznej. Zaproponowany zarys hermeneutycznej koncepcji architektury informacji może stanowić punkt wyjścia do dyskusji nad teorią AI, szczególnie w kontekście prób uczynienia z niej dyscypliny akademickiej.

Słowa kluczowe

Architektura informacji. Cyfrowa hermeneutyka. Hermeneutyka. Interakcja człowiek-komputer. Organizacja informacji.

Every Representation is an Interpretation: A Hermeneutic Approach to Information Architecture

Abstract

Purpose/Thesis: This paper attempts to provide a generalized conceptual framework on information architecture (IA) based on hermeneutics both as a theory and epistemic stance. The starting point for consideration is the acknowledgment of understanding and interpretation as major factors in IA design and research developed by L. Rosenfeld, P. Morville, and J. Arango.

Approach/Methods: This study is based on the interpretative approach to IA model developed by L. Rosenfeld, P. Morville, and J. Arango, taking as a framework foundational concepts of H.G. Gadamer's hermeneutics and R. Capurro's digital hermeneutics.

Results and conclusions: A hermeneutic approach to IA entails a specific epistemic stance, where we acknowledge cultural and contextual implications for knowledge organization, and we are using the concept of pre-judgments which constitute the user's horizon of understanding. For IA it means that we are designing a meaning offer that is represented by organization systems and externalized by navigation, labeling, and search systems. The process of understanding this meaning offer is based on the fusion of horizons – the open and evolving user's horizon of understanding, and closed fixed system's horizon. This process takes place during the specific act of conversation between user and system, which is framed by the model of interaction.

Originality/Value: There are pieces of evidence of epistemic stances of hermeneutics and phenomenological hermeneutics in IA discourse, but they are rather heuristics, not consistent theoretical programs. The proposed outline of the hermeneutic approach to IA may be used as a starting point for further discussion about the theory of IA, especially for seeing IA as an academic discipline.

Keywords

Digital Hermeneutics. Hermeneutics. Human-Computer Interaction. Information Architecture. Information Organization.

Dr MARCIN ROSZKOWSKI jest adiunktem w Katedrze Informatologii na Wydziale Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii Uniwersytetu Warszawskiego. Jest członkiem International Society for Knowledge Organization oraz Komitetu ds. ontologii w projekcie DBpedia. Jego zainteresowania naukowe obejmują problematykę organizacji wiedzy i reprezentacji informacji w środowisku sieciowym ze szczególnym uwzględnieniem modelowania konceptualnego systemów informacyjnych oraz metadanych i ontologii sieciowych. Najważniejsze publikacje: B. Sosińska-Kalata, M. Roszkowski: Organizacja informacji i wiedzy (Nauka o informacji, Warszawa, 2016); M. Roszkowski, W. Mustafa El Hadji: The Role of Digital Libraries as Virtual Research Environments for the Digital Humanities (Advances in Knowledge Organization, vol. 15, Würzburg, 2016); M. Roszkowski: Kartoteka haseł wzorcowych jako usługa sieciowa – automatyczna identyfikacja nazw osobowych z wykorzystaniem kartoteki VIAF (Bibliografia – teoria, praktyka, dydaktyka, Warszawa, 2016).

Kontakt z autorem:

m.roszkowski@uw.edu.pl

Katedra Informatologii

Wydział Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii

Uniwersytet Warszawski

Krakowskie Przedmieście 69

00-927 Warszawa

Ocena zależności między wizerunkiem robota a zaufaniem do robota w świetle koncepcji doliny niesamowitości, na przykładzie zawodów o wysokim prestiżu społecznym

Tomasz Kruszewski

ORCID 0000-0002-3062-9454

*Katedra Kognitywistyki, Instytut Badań Informacji i Komunikacji
Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu*

Abstrakt

Cel/Teza: Głównym celem artykułu jest weryfikacja tezy o istnieniu zjawiska doliny niesamowitości w ocenie zaufania do robotów, na przykładzie robotów reprezentujących wybrane zawody o wysokim poważaniu społecznym. Sprawdzono także zależność poczucia bezpieczeństwa człowieka od rodzaju usług wykonywanych przez roboty.

Koncepcja/Metody badań: Badanie przeprowadzono metodą sondażu (survey'u) na grupie celowej studentów kilku kierunków z zakresu nauk społecznych i humanistycznych, w którym wykorzystano kwestionariusz ankiety zawierający wizerunki robotów antropomorficznych o różnym stopniu podobieństwa do człowieka. Ocenie zaufania podlegały roboty wykonujące sześć zawodów: sprzedawca, robotnik wykwalifikowany, lekarz, pielęgniarka, profesor uczelni, księgowa. Wnioskowanie przeprowadzono na podstawie rozkładów ocen oraz testu niezależności chi-kwadrat.

Wyniki i wnioski: Badanie potwierdziło istnienie zjawiska doliny niesamowitości oraz zależności między poziomem zaufania i bezpieczeństwa a rodzajem pracy wykonywanej przez robota.

Oryginalność/Wartość poznawcza: Według wiedzy autora, dotychczas nie badano w Polsce zjawiska doliny niesamowitości z uwzględnieniem ról zawodowych robotów jako zmiennej niezależnej.

Słowa kluczowe

Dolina niesamowitości. Emocje. Percepcja twarzy. Roboty antropomorficzne. Role zawodowe. Sztuczna inteligencja.

Assessment of the Relationship Between the Image of the Robot and Trust Towards the Robot in Relation to the Concept of the Uncanny Valley by the Example of Respected Occupations

Abstract

Purpose/Thesis: The purpose of the article is to verify whether the 'uncanny valley' phenomenon arises in relation to robots in respected occupations. Additionally, the article investigates whether the sense of human security depends on the type of services to be performed by the robot.

Approach/Methods: The research is based on a survey conducted with a group of students from various university courses, in both humanities and sciences. The survey used a questionnaire featuring visualizations of anthropomorphic robots, whose similarity to a human being varied. The survey questioned the degree of trust towards robots in six professions: a university professor, a medical doctor, a nurse, a skilled worker, an accountant, a salesman.

Results and conclusions: The research confirmed that the 'uncanny valley' phenomenon does arise and that the degree of trust depends on the type of work performed by the robot.

Originality/Value: As far as the author is aware, the ‘uncanny valley’ phenomenon, accounting for the robots’ occupations as a changing variable, has not been studied in Poland before.

Keywords

Artificial Intelligence. Emotions. Face perception. Humanoid robots. Professional roles. Uncanny valley.

Dr hab. TOMASZ KRUSZEWSKI, prof. UMK, bibliolog i informatolog, psychoterapeuta poznawczo-behawioralny. Najważniejsze publikacje: Deliciae Thorunienses: poszukiwania tożsamości miasta w literaturze podróżniczej (Toruń 2013), Przestrzenie biblioteki: o symbolicznej, fizycznej i społecznej obecności instytucji (Toruń 2012), Głębczycka biblioteka starodruków franciszkanów mniejszych – podsumowanie programu (Z Badań nad Książką i Księgozbiorami Historycznymi, 2010).

Kontakt z autorem

tomkrus@umk.pl

Katedra Kognitywistyki

Instytut Badań Informacji i Komunikacji

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

ul. Bojarskiego 1

87-100 Toruń

Wyjątki od prawa autorskiego na rzecz nauki w kontekście technologii cyfrowych

Teresa Świątkowska
ORCID: 0000-0002-3979-5600

*Katedra Informatologii, Wydział Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii,
Uniwersytet Warszawski*

Abstrakt

Cel/Teza: Celem artykułu jest opis i analiza wyjątku od prawa autorskiego dotyczącego eksploracji tekstów i danych dla celów naukowych w kontekście historycznego rozwoju wyjątków dla celów naukowych.

Koncepcja/Metody badań: Badanie obejmuje literaturę przedmiotu i akty prawne. W badaniu zastosowano metodę krytycznej analizy tekstów w podejściu tematycznym.

Wyniki i wnioski: Omówiono rozwój wyjątków od prawa autorskiego w ujęciu chronologicznym oraz przedstawiono prawne uwarunkowania eksploracji tekstów i danych. Omówiono także wprowadzone ostatnio wyjątki od prawa autorskiego w tym zakresie i wskazano zalety i ograniczenia tych rozwiązań.

Zastosowanie praktyczne: Wskazano możliwości rozwoju nowych usług informacyjnych w związku z wprowadzanymi ostatnio regulacjami prawnymi.

Oryginalność/Wartość poznawcza: W artykule przedstawiono nowe zjawisko eksploracji tekstów i danych dla celów naukowych w interdyscyplinarnym ujęciu, łączącym zagadnienia prawa autorskiego z problematyką dostępu do informacji.

Słowa kluczowe

Badania naukowe. Eksploracja tekstów i danych. Prawo autorskie. Wyjątki.

Exceptions to the copyright law for the purpose of scientific research in the context of digital technologies

Abstract

Purpose/Thesis: The article describes and analyzes exceptions to the copyright law for the purpose of text and data mining from a historical perspective.

Approach/Methods: The research presented in the article consisted of thematically oriented critical analysis of specialist literature and of legal acts.

Results and conclusions: The article presents the legal conditions of text and data mining; it discusses the recently established exceptions to the copyright law regarding this process [this process =text and data mining] and explores the affordances and limitations of this solution.

Practical implications: The article suggests further directions for the development of new information services in connection with the latest legal regulations.

Originality/Value: The article investigates the phenomenon of text and data mining for scientific purposes from an interdisciplinary perspective accounting for the copyright issues and the question of access to information.

Keywords

Copyright. Limitations and exceptions. Scientific research. Text and data mining.

Dr hab. TERESA ŚWIĄTKOWSKA pracuje w Katedrze Informatologii Wydziału Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii, Uniwersytetu Warszawskiego. Specjalizuje się w problematyce prawa autorskiego w działalności

informacyjnej i bibliotecznej. Jest autorką wielu artykułów z tego zakresu opublikowanych w czasopismach i pracach zbiorowych. Ostatnio wydała książkę Kochani krwio pijce. Własność literacka i prawo autorskie w dziewiętnastowiecznej Polsce (Kraków 2018).

Kontakt z autorką

t.swieckowska@uw.edu.pl

Katedra Informatologii

Wydział Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii

Uniwersytet Warszawski

ul. Nowy Świat 69

00-046 Warszawa